

Om Benyttelsen af den nyere Tids Redskaber i det danske Agerbrug.

Det maa ansees for meget ønskeligt at faa Kjendskab til hvilke nye eller forbedrede Redskaber, der i de senere Aar ere komne i Brug i de enkelte Egne. Dels vil derved Opmærksomheden kunne henledes paa Redskaber, som endnu kun have en lokal, men som fortjene en almindelig Udbredelse, og dels vil en Udsigt over vore Redskabers nuværende Standpunkt kunne være et værdifuldt Bidrag for Fremtiden til en Belysning af den nærværende Tids Agerbrug. En saadan Beretning samlede for 19 Aar siden gjennem det statistiske Bureau, idet Indenrigsministeriet ved et Cirkulære af 7de Juli 1853 gjennem Amtmændene indhentede Oplysninger om 12 Spørgsmaal angaaende flere landøkonomiske Forhold, og blandt disse fandtes ogsaa Spørgsmaalet: „Om Brugen af forbedrede Agerdyrkningsredskaber har gjort kjendelige Fremskridt“. Besvarelsen heraf findes offentliggjort i „Meddelelser fra det statistiske Bureau“ 2den Samling 1855 og gik ud paa, at der i den nærmest foregaaende Tid var steet store Fremskridt i saa Henseende, nærmest foranlediget ved at der i Løbet af Tjyrrethverne var opstaaet Jernstøberier i mange af Provinsbyerne, og ved at Trearskrigen, der havde kaldet saa mange Arbejdere til Fanen, havde gjort det nødvendigt at benytte Maskiner i et større

Maal end tidligere. Og saa siden den Tid er der gjort kjendelige Fremskridt baade hvad Forbedringer af de ældre og Indførelsen af nye Maskiner angaaer, og en kort Udsigt herover er meddelt i forrige Bind af dette Tidsskrift Side 376. Men dog kan det nok siges, at Fremskridtene i flere andre af Agerbrugets Grene forholdsvis have været større end i denne, og hertil maa Grunden søges i flere Omstændigheder. Dels er Maskinbenyttelsen i Agerbruget endnu ny hos os, og Befolkningen derfor ikke saaledes som f. Ex. i England fra Barnsben vant til at omgaaes med Tandhjulsforbindelser og mere sammensatte Maskiner; heri tro vi f. Ex. at en af Grundene maa søges til at Mejemaskinerne ikke have fundet mere Indgang end Tilfældet er, skjønt der nu haves særdeles gode og fordelagtige Maskiner af denne Slags; thi medens man paa enkelte Gaarde, hvor der er viist Energi og Taalmodighed med at faa dem til at gaa, nu er særdeles fornøjet med dem, saa er der ikke faa andre Gaarde, hvor lignende Maskiner, efter forgjæves at være tumlede med i nogle Timer, ere blevne satte tilside som ubrugelige. Dels har Arbejdskraften været rigelig og Folkelønnen derfor billig; den stærke Opfordring, som høje Lønninger føre med til at indføre arbejdsbesparende Maskiner, har derfor ikke i nogen høj Grad været tilstede hos os, og netop mod Mejemaskinen har ogsaa denne Grund været en medvirkende Hindring. Dels endelig er Affætningen heri Landet temmelig begrænset, saa at det kun med længere Mellemrum og for de mere søgte Maskiners Bedkommende kan betale sig at foretage de Forbedringer, som deres Benyttelse efterhaanden maatte paapege; og dette er saa meget mere Tilfældet, som de fleste Fabrikanters Maskiner væsentlig kun have en lokal og altsaa endnu mere begrænset Udbredelse, idet Landmændene i Reglen kjøbe deres Redskaber hos den nærmestboende Fabrikant. Ganske ulige heldigere vilde det være, naar det blev mere almindeligt, at hver Fabrikant blev særlig bekjendt for et eller andet Redskab og derved kunde faa en større Affætning af dette, saa at han ikke behøvede at være staaansom ligeoverfor sine gamle Modeller, men kunde kassere disse og lave nye i Genhold til de Forbedringer,

som Landmændene paapegede, eller han selv blev opmærksom paa. Saaledes have Forholdene for en Del ordnet sig i England: Turner laver fortrinsvis Knusemaskiner, Richmond & Chandler Hakkelsemaskiner, Woby Rensmaskiner, Barrett & Co. Sorterapparater til Tærskemaskiner, Coleman Kultivatorer, Gardner Rodstjæremaskiner, Dentall Koepulpmaskiner, Croskill Vognhjul o. s. v. Ethvert Skridt, der bidrager til at føre vor Redskabsfabrikation mere ad denne Vej bør betragtes som heldigt, og som et saadant antage vi, at de temmelig omfattende Redskabsprøver ville virke, der første Gang skulle foretages forud for det kommende Landmandsmøde i Nykjøbing.

For at samle Bidrag til Belysning af den senere Tids Fremskridt her i Landet angaaende Anvendelsen af forbedrede og nye Redskaber anmodede vi vore ærede Korrespondenter om at besvare følgende Spørgsmaal: „Hvilke nye og hensigtsmæssige Redskaber og Maskiner ere i de sidste Aar komne i Brug i Deres Egn:

- a) Redskaber og Maskiner til Jordens Bearbejdning.
- b) — — — — — til Afgrødens Behandling.
- c) Dampmaskiner (faststaaende og bevægelige).
- d) Andre Redskaber f. Ex. Haandredskaber, Vogne, Mælkeredskaber osv.“

Vi have paa dette Spørgsmaal modtaget en Del kortere og længere Besvarelser, som vi for de enkelte Egnes Bedkommende skulle hidsette; de yderligere Bidrag, der ere lovede os, saavel som de, man uden direkte Henvendelse af Interesse for Sagen maatte have den Godhed at ville sende os, skulle blive meddelte i et følgende Hefte tilligemed den Oversigt, som maatte fremgaa af de saaledes modtagne Beretninger og af de Meddelelser, som allerede tidligere ere offentliggjorte i „Ugestrift for Landmænd“ og i Tidsskriftet.

Fra Roskilde-Rjøgeegnen: Af særlig Nytt præsterer vor Egn ikke meget; jeg kan kun nævne, at Plove med riflet Muldfjæl vinde mere Indpas, og at man i Reglen er tilfreds med dem, fordi de slippe Jorden bedre, af den Grund ere

lettere, og om Efteraaret bryde og smuldre Stubjorden ret godt. — Damptærskværker benyttes en Del om Efteraaret, men den lette Afgang til at leje dem har bevirket, at ingen Landmænd har anskaffet sig noget selv.

Fra Slagelse = Kallundborgegnen: Af nye Redskaber have ingen vundet Indgang heri Egnen undtagen forbedrede roterende Hesteriver (amerikanske?). En bevægelig Damp = Tærskemaskine vil i denne Sommer blive anskaffet af Ejeren af Flinterupgaard til egen Benyttelse og til Udlaan.

Fra Præstøegnen: Her paa Egnen kan der egentlig ikke siges at være gjort noget stort Fremskridt i Retning af nye og hensigtsmæssige Maskiner og Redskaber, naar man ikke hertil vil henføre, at Plove og Harver fuldt af Jern ganske have fortrængt disse Redskaber af Træ; dog er den saakaldte Howardste Harve bleven meget udbredt, ligesom ogsaa Sæddækkeren finder mere og mere Anvendelse. Frøsaamaskiner, der saavel som Kornsaamaskiner allerede i mange Aar have været almindelige paa de større Gaarde, vinde nu ogsaa megen Udbredelse i de mindre Aalsbrug. Her træffer man ogsaa efterhaanden Hesteriver af bedre Konstruktion end tidligere. Her paa Egnen er ogsaa i Løbet af de sidste Par Aar anskaffet en Damptærskemaskine fra en Fabrik i Malmø; den har dog hidindtil ikke været meget brugt.

Fra Møen: Agerdyrkningsredskaberne ere i de sidste Aar noget forbedrede, navnlig finder man nu Harverne en Del bedre end før; saaledes er Jern = Svenfharven meget mere udbredt. Paa de større Gaarde har man særlig søgt at erholde gode Sæddækkere, ligesom Howards = Harven vinder megen Udbredelse. Skarifkatoren benyttes ogsaa en Del, navnlig hvor man bruger Halvbrak samt til Roedyrknigen; ogsaa Ploven forbedres stadig. Saamaskinen findes paa enhver større Gaard.

Der er iaar anskaffet flere Mejemaskiner til de større Gaarde. Tærskemaskiner, Kastemaskiner og forbedrede Rensemaskiner ere indførte paa næsten enhver Bondegaard; Knusemaskinen er bleven en Del udbredt.

Kun paa een Gaard her paa Møen (Marienborg) findes Damp=Tærstemaaffinen (bevægelig) i Brug; men da her sidste Aar, paa Grund af den store Høst, har været megen Trang til at faa Kornet tærstet ved Dampmaffiner, vil til Efteraaret een eller to Saadanne blive anstaffet til Udlaan.

Støbestaals Haandredskaber begynde at blive lidt udbredte; men dog langt fra saa meget som de burde. Arbejdsfjedervogne benyttes meget, til dermed at føre Kornet til Kjøbstaden.

Fra Sarfjøbingegnen: Af nye Redskaber og Maaffiner er der ikke indført mange i denne Egn, da deres Anvendelse paa disse for største Delen udrænede Jorder er meget begrænset. Af Plove benyttes udelukkende Vanholmsploven 17 og 24, og den vil vanskelig fortrænges af nogen anden, da den udfører Arbejdet i alle Maader tilfredsstillende. Svenstharven af den almindelige Form benyttes mest til Foraarsaaening, dog er der flere Gaarde, som benytte lette Skarifikatorer, som synes meget hensigtsmæssige. Til Brakmarkens Behandling benyttes foruden disse tillige lette Ved=Harver og Skottharver, som oftest til 4 Heste. Saavel Slaa= som Mejemaffinen er ukjendt her i Egnen. Dampen faaer mere og mere Indgang her som overalt, og man seer nu de fleste Mejerier forsynede med Kjedler enten med eller uden Maaffine. Til Tærstning lejer man Maaffiner, og det tager mere og mere til, men endnu er der kun faa Gaarde, som selv have Damp til dette Brug; man staaer endnu i Uvisshed om, paa hvad Maade man skal indrette det hensigtsmæssigt.

Fra Rødby=Mariboegnen: Forstjellige Harver, lavede efter samme Princip som Howards Zigzag Harver, ere komne i Brug paa denne Egn, og de ere i Reglen heldige og burde sikkert helt afløse den almindelige Fuld= eller Vedharve med 3 Træballe, som haves til let Harvning paa de fleste Gaarde, men som er et meget tarveligt Redskab. Vore Plove ere ganske gode. Man bruger dem nu almindelig højere i hele Plovlegemet, hvilket er et stort Fortrin.

Af Mejemaffiner blev der ifjor anstaffet en snild lille

Maffine af Valter A. Wood, London, her til Gaarden. Den har Afslæggeapparat, og er den hensigtsmæssigste jeg kjender. Sammenlignes den med Samuelsons, som den kommer nærmest, og som er mest benyttet af de Faa, som bruge Mejemaskiner, viser den følgende Fortrin: Den er lettere, betjenes godt af en Mand, Knivstangen er plasseret lige for Midten af Hjulet, har færre Hjulforbindelser, og udretter det samme. Den seer svagere ud, men dens Soliditet kan jo først konstateres senere, og ifjor holdt den i hvert Fald godt.

Af Dampmaskiner anskaffes der hvert Aar nogle. Fra Clayton-Shuttleworths Fabrik er der indført flere, som jo ere udmærkede; ligeledes indførtes fra samme Fabrik ifjor en fortrinlig Kværn, der vel var dyr, men som udretter meget. Fabrikant Lange i Næskov har leveret et Par fuldstændige Tærsteværker efter engelsk Mønster, og de ere gode. Forøvrigt lader det til, at Folk synes bedst om faststaaende Dampmaskiner som ved Loug eller Aelledninger drive de forskjellige Apparater, men det er dog vist en forkert Retning, Sagen tager. Lokomobilerne ere sikkert under de fleste Forhold at foretrække.

Af Bredsaamaskiner have vi en fortrinlig Sort her paa Egnen, lavet af Fabrikant Rasmussen i Stubbejøbing. Den fik Sølvmedallie i Kjøbenhavn, er forbedret siden og arbejder udmærket. Ligeledes have vi her til Gaarden ifjor faaet en god Saamaffine til Koesfrø efter Garretts Princip med Skeer. Man hører ikke ret meget tale om Howards Dampplow, der for et Par Aar siden blev anskaffet til Søholt. I disse Dage er der til Knuthenborg kommet et Exemplar af den af Fowlers Dampplowe, som ved Wolverhamptonmødet fik Lord Bernons Pris (se Side 118).

Fra Aalborg = Løgstøregnen: Med Hensyn til Anskaffelsen af tids sparende Redskaber og Maskiner til Jordens Bearbejdning, da er der Intet af Betydning foretaget. Her bruges, som i en lang Aarrække, den sædvanlige Plov, engelsk Harve, der næsten har fortrængt Svenskharven, og den almindelige danske Træharve, sværere og lettere alt efter som den bruges

som Bratharve eller som Sæddækker. En omhyggeligere Istandskættelse af Redskaberne, navnlig Harverne, er det væsentligste Fremmskridt i Redskaberne til Jordens Bearbejdning.

Frosøsaamaskinen vinder megen Indgang, og Bredsaamaskiner bruges ogsaa en Del. Den nyere Konstruktion af Hesteriver paa Hjul er meget yndet her. Mejemaskinen er endnu en ukjendt Ting i denne Egn, men i denne Sommer vil der efter Forlydende blive anskaffet en saadan til en større Gaard. Roedyrkningen er her i Eggen ikke saa vidt fremskreden, at nogle særlige Redskaber i denne Retning ere anskaffede. Tærsemaskiner ere ikke almindelig udbredte, og hvor de anskaffes, blive de ikke stærkt brugte. Af Kaste- og Rensmaskiner vinder den lille hensigtsmæssige og arbejdsdygtige Maskine fra Svankjers Fabrik i Wilsund megen og fortjent Indgang. Dampmaskiner ere ej kjendte her. Noget særligt Nytt af Haandredskaber, Vogne, Mejeriredskaber &c. er her ikke indført. Enkeltvis indføres Afkjølingsmetoden i Mælkerierne tilligemed de dertil hørende Apparater.

Fra Aalborg = Høbroegnen: Saamaskiner af Allerups Fabrik i Odense bruges temmelig almindelig heri Eggen, ligesom der ogsaa hist og her benyttes Frosøsaamaskiner.

Fra Randers = Aarhuseggen: Her er ingen egentlige nye Redskaber og Maskiner kommet i Brug i Eggen, men flere Landmænd anskaffe sig efterhaanden af de tidligere bekjendte nye Redskaber, f. Ex. Hesteriver og Saamaskiner. Om Foraaret bruges kun Harver, men af forskjellig Slags, deraf til Sædens Dækning især den skotske eller firkantede Ternharve med smaa Gaasfodstænder (Lapharve?). Ingen Dampmaskiner til Agerbruget vides at være anskaffede her i Eggen, men i Efteraaret benyttedes meget et omvæjsende Damptærskapparat, som Folk var veltilfreds med, naar det var i god Stand og blev holdt i Orden, samt vel betjent; men det kan ikke nok som fremhæves, at et slikt Apparat bør følges af en solid og dygtig Mand, da dets Benyttelse ellers kan blive Landmanden altfor kostbar.

Fra Grenaaegnen: Der er kun faa nye Redstaber blevne almindelige heri Egnen; Koedyrkningen er begyndt at vinde Indgang; som Folge deraf sees nogle faa Koerensere og Koeskjæremaskiner. Ogsaa forbedrede Haandredstaber finde Indgang; ellers benyttes kun de i Volsbruget almindelige Redstaber.

Fra Heltoftegnen: Man stræber at pløje dybere og har nogle Steder anstaffet særlige Plove dertil, blandt andre: Andersens, Svanholm, der bedre egne sig dertil end de tidligere; nogle Steder bruges Hans Hansens Reolplov og et enkelt Sted en Undergrundsplov. Der er anstaffet nogle særlige Redstaber til Koedyrkningen, saasom: Kamplove, Kadrensere, Koesaamaskiner og Koeskjæremaskiner. Saamaskinen er næsten altid Bistofts fra Vibæk ved Viborg.

Fra Horsensægnen: Til Jordens Bearbejdning troer jeg næppe det kan siges, at der er kommen nye Redstaber i Brug; den norske Kulleharve, oprindelig fra Allerup i Odense, har vunden en Del Udbredelse i denne Egn, ligeledes Tennants Grubber, Jern-Stangtromlen, Hermansens Sæddækker (Nestved) og Koesaamaskiner af forskjellig Konstruktion, de fleste dog Haandsaamaskiner fra Bistoft i Vibæk ved Viborg, de anvendes til alle Slags Koer og ere særdeles billige.

Der bruges flere og flere Dampmaskiner i Agerbruget; i denne Egn findes nu 5 saadanne, alle faststaaende, dels til Brug i Mejeriet, til Røgning, Kjærning og Opvarmning, dels til Grutning og Røgning af Foderstoffer, men ogsaa til Tærstning og Brændeskjæring. Bevægelige Dampmaskiner haves ikke for Tiden i denne Egn, men i afvigte Vinter brugtes en saadan tilligemed en Tærskemaskine paa enkelte Gaarde, som lejede Apparatet af et Interessentskab i Aarhus.

Fra Mors: Den skotske krumtandede Harve i forskjellige Størrelser synes at fortrænge den svenske Harve, især ved Sædens Redharvning. Heldigere er den gamle danske Harve, som hævder sin Plads ligeoverfor Howards Patentharve (3-lebede) og Polygonharven. Sidstnævnte findes i ikke faa Exemplarer, men roses ikke meget paa Grund af sine

store og dybe Riller, der ikke se godt ud paa den afharvede Mark. Som lettere Brakharve og navnlig paa Jorder, hvor der er megen „Lodning“, der ellers vilde fløbe, er den et meget nyttigt Redskab. En fortrinlig let og virksom Plov konstrueres af Dens Smede, hvoraf Enkelte nyde et velfortjent Ry (se herom nærmere i en Artikel af Inspektør Bruus paa Rosvang, angaaende Præmieløsningen i Thy, Ugestrift f. Landmænd f. Aaret 1871), og man trænger ikke, og vil næppe heller komme til at trænge til en Afløser af dette fortrinlige Redskab. Om Hensigtsmæssigheden af en her paa Den formentlig efter en engelsk Model konstrueret Reolplov, som dog er meget lidt udbredt, savner jeg endnu tilstrækkelig Erfaring og Kjendskab til nærmere at udtale mig. Tromlen er endnu som i Aarhundreder den almindelige Træ-Trilletromle, og der ytrer sig mærkelig nok ikke stor Trang til Forandring af dette Redskab, som er meget mangelfuldt.

Til Saaningen bruges almindelig den mest primitive Maskine: „Haanden“, og det er endog kun meget undtagelsesvis, at der findes Korn- eller Frøsaamaskiner (næsten udelukkende Allerups), næppe 3 eller 4 i hvert Sogn. Her paa Den findes hverken Meje- eller Radsaamaskiner, fortsagt ingen af Nutidens forbedrede Maskiner eller mere udviklede Redskaber. Kornet (sædvanlig ogsaa Rapsen) og Græsset høstes eller flaaes med den almindelige Re, og Stubben rives efter med en almindelig Kratter (en Slags stor Rive), der majsomlig trækkes af en Dreng eller Mand. Kun paa de større Gaarde er i de sidste Aar indført en „skotsk Hørive“, som er et udmærket og virksomt Redskab. Den fabrikeres af Dens eneste Bernstøber efter en engelsk Model og lader Intet tilbage at ønske hverken anvendt paa Ageren eller Engen.

Dampmaskiner (faste og bevægelige) i Agerbrugets Tjeneste findes ikke paa Mors.

Af Haand-Redskaber anvendes i Almindelighed her kun de af Landsbyhmedene forfærdigede, hvorimod de lettere og hensigtsmæssigere efter engelske Modeller fabrikerede Haandredskaber kun i meget ringe Udstrækning benyttes. Haffen er her et

ganste ukjendt Redskab, og overhovedet er Anvendelsen af Staal kun meget lidet kjendt.

Bognene ere af gammeldags Facon, plumpe men stærke, med smalle Fadinger og Træaxler. Hjedervogne til Arbejdsbrug benyttes meget sjældent, og selv Stadsvognene ere meget sjældent paa Hjedre eller udstyrede med nogen Luxus. Paa velfodrede Heste og solidt, om end smagløst, Seletøj sætter Bonden derimod stor Pris. Til Mælkens Opfining anvendes almindelig glaserede Fade, paa de større Gaarde malede Træbøtter, paa en enkelt Gaard i Forbindelse med kontraoplyderede Destinonste Jernfade (fra Carlshütte ved Rendsborg). Kun paa een Gaard „Høiriis“ er, saavidt mig bekjendt, Koldvandsmælkeriet smukt og godt gennemført. Af Rjærner bruges almindeligst Buggefjærner, Stav- og rote-rende Rjærner. Her er paa dette Omraade ligesaalidet som paa andre (Bløven maaste ene undtaget) noget at fremhæve som udmærket eller at anbefale til Efterligning, uden at man dog kan sige, at Redskaberne, som i Agerbrugets Tjeneste anvendes, staa tilbage for selve Agerbrugets Udvikling, der gaer langsomt, men forhaabentlig sikkert fremad.

Det kunde vistnok — navnlig af Hensyn til Landets Historie — være af stor Interesse at samle Oplysninger, saa detaillerede som mulig, om de i hver Egn for Tiden anvendte Maskiner og Redskaber i Agerbrugets Tjeneste; og disse Op-tegnelser, som fra ældre Tider tildels maa savnes, vilde og utvivlsomt have en ikke ringe Betydning som et Bidrag til Tidshistorien. Jeg for mit Vedkommende skulde meget gjerne for denne Egn samle Beskrivelser, saavidt mulig ledsagede af Afbildninger, over alle almindelig anvendte Maskiner og Redskaber.

Fra Viborgegnen: Her er paa de større Gaarde indført, til Brug til Sædens Dækning et Redskab, der gjør god Nytte, og som dækker Sæden jævnt fremfor den svenske Harve, der før har været brugt, og som bringer Sæden uens og ofte for dybt i Jorden. Til at løsne Undergrunden bruges en Grubber

til 4 Heste; den benyttes især i Brakmarken og i Stubjorden om Efteraaret forinden Plojningen, og den gjør god Nytte, især da denne Egn's Undergrund i Almindelighed er fast Ler. Dampens Anvendelse har endnu ikke fundet Indgang i denne Egn.

Fra Hammerumherred: Hvad nyere Agerdykningsredskaber angaaer, da staaer denne Egn meget tilbage i saa Henseende, navnlig i Sammenligning mod Østeregnet og Verne. Det er en naturlig Følge af, at her udføres mere det saakaldte „Første“ eller de grovere Arbejder ved Opdykning af Hebe og Mose; og paa de ældre oprindelige Jorder, der i Reglen ere meget lette og sandede, behøves ej kostbare Redskaber. Egnens Plove ere ret snilde og gode i Forhold til den Brug man vil have dem til; her bruges i Reglen kun den danske og svenske Harve. Nogle større Gaarde have Tærskemaskiner. Dampmaskiner bruges ingen Steder. Haandredskaberne ere i den sidste halve Snes Aar blevne en Del forbedrede, siden det landøkonomiske Selskab begyndte at forskrive af de marstrandste Redskaber.

Fra Holstebroegnen: Her paa Egnen bruges ingen Dampkraft i Agerbruget og kun meget faa Maskiner, da her ingen Mangel er for Haandkraft til almindeligt Arbejde; det er ogsaa kun aldeles undtagelsesvis at nye forbedrede Volsredskaber bruges.

Fra Ringkjøbingegnen: Nye Redskaber og Maskiner høre til de store Sjeldenheder her i Egnen, hvilket vel fornemmelig hidrører fra, at her ingen større Landbomøder og Udstillinger af Agerdykningsredskaber have fundet Sted paa hele Vestkanten af Jylland, og Befolkningen interesserer sig langt mere for Kvægavl end for Jordens Dyrkning. Naar man undtager Kense- og Hakkelsesmaskiner træffer man næsten ingen anden Maskine hos de større Bønder, — det skulde da være en lille Radsaainingsmaskine, hvor man har begyndt at dyrke Roer. Tærskemaskiner haves ikke engang paa alle Hovedgaarde og yndes som oftest ikke, fordi de ere mere eller mindre flemme

ved Halmen, navnlig ved det, som skal bruges til Tægning. De smaa Vandmejerier have imidlertid medført endel nye Redskaber, hvilke dog alle ere meget simple, skjønt derfor ingenlunde uhensigtsmæssige. Denne Maade at lave Smør paa synes her at ville komme til at spille en meget betydelig Rolle, hvilket er heldigt, da Smørret herfra var i stor Miscredit, som nu synes at tabe sig. Jernarlede Vogne blive hyppigere, eftersom Vejene blive bedre og man vænnes til at kjøre tunge Læs.

Fra Eggen ved Skodborghus: Af nye og hensigtsmæssige Redskaber har saagodtsom intet fundet almindelig Udbredelse her paa Eggen. Som nyere Redskaber, der benyttes, men ikke i stor Udstrækning, veed jeg kun at nævne Radsaaningsmaskiner til Korn nærmest efter Garretts System. Der har været et Par af den Slags her paa Eggen, og de have været lejede en Del ud. Skotske Høriver have ogsaa begyndt at finde nogen Udbredelse.

Da Agerdyrkningsberetningen særlig spørger om Maskiner, vil jeg nævne, at jeg har faaet en Møllebyggerfvend her fra Eggen til at gjøre mig en Haandmaskine til at saa Gulerødder og andre Rodfrugter med. Den ligner nærmest Bistofts, men har tre Forbedringer: 1) Tromlen er større og lettere. Den er nemlig dannet af 3 Træskiver, hvoraf den midterste er mindst for at gjøre Tromlen hul, beslaaede med Baandjern. 2) Den har 2 Haandtag til at styre den med omtrent som en Trillebør. 3) Der er anbragt en Glasrude i det Hul i Frøkasen, hvoraf Børsterne pirre Frøet ud, for at man kan se, om Maskinen saaer eller ej. Denne Forbedring forekommer mig ikke ganske uvæsentlig. Den lider endnu af 2 Mangler; den er nemlig vel tung for en Mand at trille med paa ujævne Kamme af løs Jord, og den koster 10 Rdl., en Pris der er vel høj for et saadant lille Redskab.
